

ARBOGA KOMMUN

Underlag för strategisk och ekonomiskplan 2024–2026

Innehåll

1	Inledning	3
2	Planeringsprocessen	4
3	Verksamhetens uppdrag och ansvar	6
4	Nuläge och framtid	8
5	Ekonomisk avstämning, drift.....	13
5.1	Effektiviseringar/ramjustering och analys av konsekvenser för att nå ekonomisk balans	13
6	Investeringar 2024-2027	14
7	Sammanfattning till kommunfullmäktige	15

1 Inledning

Kommunstyrelsen leder och samordnar förvaltningen av kommunens angelägenheter och har uppsikt över nämnders och styrelser verksamhet så att kommunfullmäktiges beslut efterlevs och genomförs. Kommunstyrelsen har ett särskilt ansvar för att följa de frågor som kan påverka kommunens ekonomiska ställning. Styrelsen ska ha en fortlöpande dialog med nämnderna om utveckling av ekonomin och verksamheten, samordna ekonomi- och verksamhetsstyrningen, sammanställa förslag till Strategisk och ekonomisk plan, utarbeta förslag till årsredovisning och delårsrapport och översända dessa till revisorerna för granskning.

Nämnderna ska, enligt reglementet inom sitt område, se till att inom tilldelade ekonomiska ramar bedriva verksamheten enligt de föreskrifter som gäller för verksamheten och de mål och riktlinjer som kommunfullmäktige bestämt.

I Arboga styrs verksamheten med vision, värdegrund, inriktning, mätbara mål och en ekonomisk rambudget. Visionen och målen beskriver det kommunen vill åstadkomma i framtiden och värdegrunden är de värderingar som genomsyrar verksamheten. Tillsammans anger de för medborgarna och medarbetarna vad kommunen står för och ska förverkliga de närmaste åren.

Nämndernas/styrelsernas underlag till Strategisk och ekonomisk plan (SEP) inlämnas senast den 27 april till Ekonomienhet- och styrning för sammanställning inför budgetberedningen den 2 maj. Underlagen ligger till grund för beslut om prioriteringar på kommunnivå som tas av kommunfullmäktige den 24 augusti.

Underlaget är en analys som beskriver och värderar sin verksamhets nuläge och framtid. Utifrån den preliminära ramen och analys av nuläge och framtid genomförs en ekonomisk avstämning. Förslag till effektivisering och/och eller ramjusteringar inklusive analys av konsekvenser tas fram för att nå ekonomisk balans. Analysen ska även innehålla nämndens investeringsbehov de kommande tre åren och dess konsekvenser på driftkostnaderna. Även en analys av barnperspektivet ska vid behov ske.

2 Planeringsprocessen

Planeringsprocessen resulterar i att kommunfullmäktige inför varje verksamhetsår beslutar om en Strategisk och ekonomisk plan (SEP) där mål och resursfördelning framgår. En konkretisering av kommunfullmäktiges beslut sker i varje nämnd och styrelse genom ett beslut om nämndens eller styrelsens budget. I den årliga planeringsprocessen planeras och dimensioneras kommunens verksamhet och resurser. Den syftar till att ge förtroendevalda beslutsunderlag för prioritering och styrning av verksamheten samt ge förvaltningsledningen mål och ramar för sitt uppdrag.

Resursfördelning innebär att prioritera och fördela ekonomiska resurser till den verksamhet som ska utföras så att mesta möjliga nytta skapas av tillgängliga medel och att de finansiella målen för god ekonomisk hushållning uppfylls. En helhetsvärdering ska göras av finansieringen av verksamheten i form av skatter, statsbidrag, taxor med mera. Resurser fördelas utifrån en värdering av behov i grunduppdraget och hur dessa förändras. Behovsförändringar är till exempel volymutveckling, demografiska förändringar samt pris- och löneutveckling.

Resurser fördelas utifrån två behov:

- Drift, ekonomisk ram för den årliga löpande verksamheten, intäkter och kostnader. Kommunfullmäktige fördelar ekonomiska ramar till kommunstyrelsen, nämnderna samt till helägda bolags- och förbunds driftuppdrag. Styrelserna/nämnderna fördelar på verksamhetsnivå och ska anta principer/modeller hur resursfördelningen sker.
- En total ekonomisk ram för ett investeringsprojekts inkomster och utgifter samt förändrade driftkostnader. Kommunfullmäktige beslutar om investeringsramar på investeringsområde/projektnivå till kommunstyrelsen och nämnderna. För inventarier/ maskiner/fordon fördelas totala ramar till kommunstyrelsen/nämnderna. Kommunstyrelsen beslutar om omfördelning mellan investeringsområde investerings-projekt inom den totala investeringsramen. När det gäller inventarier/maskiner/fordon har ansvarig nämnd rätt att besluta om omfördelning. Nämnderna har ett genomförande och uppföljningsansvar för investeringar.

Nämnderna ska, enligt reglementet inom sitt område, se till att inom tilldelade ekonomiska ramar bedriva verksamheten enligt de föreskrifter som gäller för verksamheten och de mål och riktlinjer som kommunfullmäktige bestämt.

I Arboga styrs verksamheten med vision, värdegrund, inriktning, mätbara mål och en ekonomisk rambudget. Visionen och målen beskriver det kommunen vill åstadkomma i framtiden och värdegrunden är de värderingar som genomsyrar verksamheten. Tillsammans anger de för medborgarna och medarbetarna vad kommunen står för och ska förverkliga de närmaste åren.

3 Verksamhetens uppdrag och ansvar

Fritids- och kulturnämnden fullgör kommunens uppgifter inom fritids- och kulturverksamheten.

Nämnden ansvarar för biblioteket, som också är skolbibliotek och medborgarkontor, Ekbacksbadet samt föreningservice.

Fram till 1 maj 2023 ansvarar fritids- och kulturnämnden för ungdomsenheten med kulturskolan och fritidsgård.

Kommunstyrelsen beslutade 2023-02-21, § 30, KS 105, att fritids- och kulturförvaltningen upphör som egen förvaltning från och med den 1 maj 2023. Ungdomsenheten, men kulturskolan och fritidsgården Gluggen överförs till barn- och utbildningsförvaltningen och övriga enheter överförs till kommunstyrelseförvaltningen. Fritids- och kulturnämnden fortsätter sitt uppdrag och samordnas från kommunstyrelseförvaltningen.

Nämnden bedriver till största delen icke lagstyrd verksamhet. Inom Fritids- och kulturnämndens område är det bibliotek och lotteriregistreringen.

Biblioteket ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. Biblioteket ska erbjuda en biblioteksservice av mycket god kvalitet och prioritera barn och unga, personer med funktionshinder samt personer med annat modersmål än svenska. Enligt lagen ska biblioteket främja litteraturens ställning och intresset för bildning, utbildning och forskning. Biblioteksverksamhet ska finnas tillgänglig för alla. Skolbiblioteket och medborgarkontoret ingår i uppdraget. I bibliotekets verksamhet ligger även ansvar för kommunens konstsamling och att vara rådgivande vid konstnärlig utsmyckning. Bibliotekets verksamhet regleras i Bibliotekslagen, (SFS nr 2013: 801) samt Skollagen 2 kap. 36 § (SFS 2010:800)

Nämnden ska delta i det förebyggande ungdomsarbetet tillsammans med övriga förvaltningar och lokala aktörer. Nämnden har samordningsansvaret för det gemensamma arbetet.

Ekbacksbadet består av inomhusbad och sommartid också av utomhusbad. Ekbacksbadet erbjuder aktiviteter och kurser för allt ifrån bäbisar till pensionärer.

Nämnden ansvarar för registrering av lotteri enligt 6 kapitlet 9 § Spellagen. Spellagen reglerar att kommunen är den myndighet som registrerar lotterier för allmännyttiga ändamål anordnade av ideell förening eller trossamfund inom den egna kommunen.

Föreningar och studieförbund har möjlighet att ansöka om föreningsstöd till sin verksamhet. Föreningar erbjuds också stöd för verksamhetsutveckling. Fritidsbanken samordnas inom enheten. Där sker utlåning av skänkt sportutrustning helt gratis till barn och ungdomar i första hand.

Fritids- och kulturnämnden har för spår, leder, naturbadplatser och andra anläggningar där en förening har skötselavtal.

Enligt Barnkonventionen ska särskild hänsyn tas till barns rättigheter. Barns rätt till delaktighet är en demokratisk rättighet och grundpelare för att kunna förverkliga alla andra rättigheter i Barnkonventionen. Delaktighet gör barnet till en likvärdig människa som tas på allvar. Fritids- och kulturnämndens verksamhet bedrivs för att på bästa sätt möjliggöra barns delaktighet och försvara barns rättigheter enligt lagen.

- Fritids- och kulturnämndens grundsyn utgår från alla människors lika värde och lika rättigheter.
- Alla människor bör därför ha lika rätt och möjlighet till delaktighet i fritids- och kulturlivet och att vara med i skapandet av detsamma.
- Barn och unga ska prioriteras

4 Nuläge och framtid

Gemensamt

Kommunstyrelsen beslutade 2022-03-29, § 69 att kommunstyrelseförvaltningen får uppdrag att utreda framtida uppdrag och omfattning för fritids- och kulturförvaltningens verksamheter. En extern utredare genomförde under våren utredningen. Förvaltningens samtliga medarbetare blev inbjudna till en halvdag med information om utredningen och arbete med en så kallad SWOT-analys.

2022-09-27 beslutade kommunstyrelsen, § 155, att ge kommundirektören i uppdrag att tillsammans med skolchef, fritids- och kulturchef och övriga berörda fortsätta utreda med inriktningen mot att bilda en ny förvaltning eller en stabil förvaltningsorganisation. Kommunstyrelsen beslutade 2023-02-21, § 30, KS 105, att fritids- och kulturförvaltningen upphör som egen förvaltning från och med den 1 maj 2023. Ungdomsenheten, men kulturskolan och fritidsgården Gluggen överförs till barn- och utbildningsförvaltningen och övriga enheter överförs till kommunstyrelseförvaltningen. Fritids- och kulturnämnden fortsätter sitt uppdrag och samordnas från kommunstyrelseförvaltningen. Kommunstyrelsens beslut är överklagat.

Arbete har inletts med att forma den nya organisationen och bland annat se över arbetsuppgifter för medarbetarna.

Bibliotek

Arboga bibliotek är ett av kommunens få offentliga rum. Biblioteket är livligt frekventerat och högt uppskattat av både föreningar och enskilda Arbogabor i alla åldrar. Bibliotek är en lagreglerad verksamhet. Enligt 6 § bibliotekslagen ska varje kommun ha ett folkbibliotek. Biblioteket är förutom folkbibliotek också skolbibliotek för grundskolan i Arboga kommun. Enligt § 36 i skollagen stadgas att elever i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska ha tillgång till skolbibliotek. I bibliotekets verksamhet ligger även ansvar för kommunens konstsamling och att vara rådgivande vid konstnärlig utsmyckning. Dessutom ansvarar biblioteket för medborgarkontoret

och kommunens konsumentvägledning. Medborgarkontoret är en del i god samhällsservice och att förenkla medborgarnas kontakter med framför allt kommunen och myndigheter.

Biblioteket samverkar både inom förvaltningen och med andra förvaltningar i kommunen och bidrar på så sätt till måluppfyllelse för andra verksamheter. Biblioteket har också en omfattande samverkan med enskilda, föreningar och studieförbund för att kunna erbjuda ett rikt programutbud.

Biblioteket är en del av samverkan i Västmanland. Samtliga bibliotek i Västmanland har gemensamt låne- och bokningssystem för medier. Samverkan innebär samordningsvinster när det gäller verksamhetssystem men också kostnader för att få samverkan att fungera optimalt.

För att behålla standarden på biblioteket, så att det även fortsättningsvis ska vara en inbjudande mötesplats i Arboga, finns behov av kontinuerliga investeringar både gällande anpassningar och renoveringar av bibliotekslokalerna och av funktionella inventarier.

En översyn av belysningen i biblioteksrummet har påbörjats och fortsätter under 2023. Med den nya hyllbelysningen förbättras tillgängligheten i lokalerna, dels genom att besökarna lättare kan se och hitta rätt information i hyllorna, dels genom att hyllbelysningen skapar orientering och rumskänsla i bokhallen, vilket även tillför en välkomnande atmosfär. De nya hyllarmaturerna innebär därtill en mer miljövänlig lösning med sin LED-belysning.

Biblioteket har behov av att uppdatera sin tekniska utrustning kontinuerligt, till exempel kanoner och ljudanläggningar som besökarna nyttjar. Lokalerna hyrs ut ofta och utrustningen i de enskilda lokalerna kräver underhåll och successiva nyanskaffningar.

Möjlighet till avskärmning behövs för att biblioteket ska kunna erbjuda både en tyst miljö och kunna fungera som mötesplats för medborgarna. Det saknas för närvarande.

Biblioteksbyggnadens publika lokaler, såväl i markplan som bottenplan, används dagligen för grupper och enskilda. Möblerna i dessa utrymmen utsätts för slitage och behöver successivt bytas ut mot nya, om inte renovering är möjligt.

Meröppethållande, det vill säga att medborgarna har tillgång till biblioteket under tid då det inte är bemannat skulle innebära ökad service utan att personalkostnaderna ökar. Att utveckla tjänsten meröppet är ett behov på sikt för biblioteket.

Eckbacksbadet

Badet är populärt och lockar besökare från ett stort område. Det som lockar är ett bad i mindre format som har god överblickbarhet och som erbjuder en trevlig miljö i varmt klimat. Badet erbjuder aktiviteter och kurser för allt ifrån bäbisar till pensionärer.

Badet samverkar både inom egna förvaltningen och med övriga förvaltningar och bidrar på så sätt till bättre måluppfyllnad för nämnderna. Badet har också samverkan med enskilda och föreningar samt erbjuder tjänster näringslivet.

Ett bokningssystem för anmälningar till kurser och verksamhet ska införas.

Badet är flitigt använt och det tillsammans med den fuktiga miljön sliter på lokaler och inventarier. Översyn och utbyte av skåpen i handikapprummet behöver göras. (skåpen är rostiga).

Relaxavdelningen på övervåningen har varit stängd för renovering och byte av bubbelpool från sommaren 2022 till och med februari 2023. Relaxen har nu fått en gemensam torrbastu och dusch i den ena avdelningen (den gamla herrsidan) vilket gör att alla nu kan basta tillsammans precis som i ångbastun. Duscha utan badkläder kan göras på nedre plan i respektive dam- och herravdelning.

Tills vidare är den före detta damsidan i relaxen stängd för att kunna utvärdera och för energibesparing. Planer finns för att utveckla den sidan också med till exempel aromadusch, ljusterapi eller infraröd bastu.

Möjlighet att kunna täcka över bubbelpoolerna inomhus skulle minska värmesvinnet.

Som framgår av Strategisk lokalförsörjningsplan 2022-2031 är Eckbacksbadets utemiljö är i behov av utveckling/upprustning för att fortsätta vara en attraktiv miljö. Byggnader, lekplats med mera

behöver ses över. Möjlighet till skugga behövs vid plaskpoolen och drick-fontän är efterfrågat av kunder.

En uteplats med trätrall efterfrågas av besökarna för att kunna sitta ute i vårsolen.

Föreningsstöd

Föreningar och studieförbund har möjlighet att ansöka om föreningsstöd till sin verksamhet. Bidraget fördelas enligt en antagen riktlinje.

Föreningarnas kostnader för sina verksamheter har genom åren stigit. Flera föreningar har varit i kontakt med förvaltningen och signalerat ett behov av höjt kontantstöd. I dagsläget finns ingen möjlighet att öka kontantstödet men utgångsläget är att i möjligaste mån värna om nuvarande nivåer.

Förvaltningen planerar att införa digital ansökan om föreningsstöd och har uppdrag från fritids- och kulturnämnden att arbeta fram en effektivare och förenklad beslutsprocess för stöd till föreningar och studieförbund.. Det bedöms inte bli någon större kostnad och kommer att effektivisera arbetet.

Fritidsbanken samordnas inom enheten. Där sker utlåning av skänkt sportutrustning helt gratis till barn och ungdomar i första hand. Arbetet sker i samverkan med verksamheten för funktionshinder och föreningslivet. Enheten har ansvar för fyra arrangemang varje år: Knutsdansen, valborgsmässofirande, nationaldagen och midsommarfirande. Det sker i samverkan med föreningslivet. Översyn av samtliga avtal kommer att göras liksom av övriga arrangörsavtal kommunen har med olika föreningar.

Föreningslivet lever fortfarande med att försöka återuppbygga verksamheterna efter coronapandemin. Det ansträngda ekonomiska läget i Sverige och det oroliga läget i Europa påverkar även föreningslivet. Med ökade kostnader för både privatpersoner och föreningsverksamheterna finns risken att möjligheterna till deltagande i fritidsaktiviteter begränsas. Risken för ökade hälsoklyftor är överhängande och behöver bemötas tidigt. Föreningslivet behöver både ekonomiskt och organisatoriskt stöd för

att fortsatt kunna erbjuda attraktiva och ändamålsenliga fritidsaktiviteter.

Föreningskonsulenten samordnar det förebyggande ungdomsarbetet i samverkan med övriga förvaltningar.

Investeringsstöd, för föreningar som äger sin anläggning eller har behov av kostsam utrustning, återinfördes 2022, efter att ha varit borttaget under två år. Fritids- och kulturnämnden har beslutat (FKN 2023-02-06, §10) att ta bort möjligheten till investeringsstöd från och med 2023.

Arboga kommun hyr ridanläggningen på Brattberget av Arboga Ridcenter. Anläggningen nyttjas av Arboga Ryttarsällskap för att bedriva ridskoleverksamhet och annan ridsportverksamhet. Det befintliga avtalet gäller till och med 2028. Hyreskostnaden var, när avtalet skrevs 2013, 416 t kr. Varje år räknas hyran upp enligt konsumentprisindex. Arboga ryttarsällskap får varje år ett driftbidrag för att sköta anläggningen, cirka 65 t kr. Inför att avtalet går ut behöver ställning tas om Arboga kommun ska bygga ridhusanläggning i egen regi. Det skulle över tid kunna vara en mer kostnadseffektiv lösning för kommunen och ge större möjlighet att påverka utvecklingen av anläggningen.

Kommunstyrelseförvaltningen har uppdrag att utreda frågan om ridanläggning

Fritids- och kulturnämnden har ansvar för spår, leder, naturbadplatser och andra anläggningar där en förening har skötselavtal. Översyn och omförhandling pågår av dessa avtal.

5 Ekonomisk avstämning, drift

Bokslut	Prognos	RAM 2023	Tidigare	Priskomp.	Volym	Riktad	RAM 2024
2022	senast		fattade	(netto) exkl.		ramredu-	
	prognos		beslut	löne-översyn		cering	
	2023						
18 888	19 675	19 675	0	89	0	-276	19 488

Den helårsprognos som gjordes i tertial 2023, baserad på utfallet januari till mars, visar på en ekonomi i balans för fritids- och kulturnämnden.

Fritids- och kulturnämnden har fått en preliminär ekonomisk ram på 19 488 t kr för 2024.

Kommunfullmäktige fördelar resurser enligt följande principer till fritid och kultur:

Budgetram innevarande år (19 675 t kr) är utgångspunkten inför budgetåret.

Priskompensation (netto + 89 t kr) för intäkter och kostnader samt hyresökning ingår i nämndernas ramar 2024. Interna kostnader och intäkter kompenseras såsom externa. För priskompensation och förväntad uppräkningsindex används konsumentprisindex, fast eller vägt index, med viss andel pris och viss andel lön.

Löneöversyn kompenseras från post under finansförvaltningen. Förändring av kapitalkostnader kompenseras vid aktivering från finansförvaltningen utifrån beslutat investeringsplan.

- Lön 3,3 procent
- Priskompensation (KPIF) 1,2 procent
- Intäkter 2,7 procent (vägt index)

5.1 Effektivisering/ramjustering och analys av konsekvenser för att nå ekonomisk balans

För att anpassa verksamheterna till preliminär ram 2024 måste fritids- och kulturnämnden genomföra besparingar och effektiviseringar motsvarande -276 t kr.

6 Investeringar 2024-2027

Investerings-projekt, tkr	Total investerings-utgift	Budget 2023 ²	Budget 2024	Budget 2025	Budget 2026
Konstnärlig utsmyckning Åspegeln	1000	871	0	0	0
Inventarier Biblioteket		440	200	350	210
Inventarier Ekbacksbadet		140	350	75	1 150
Summa		1 451	550	425	1 360
¹ Vid fleråriga investeringsprojekt					
² Inklusive kompletteringsbudget					

Investeringarna för biblioteket avser uppdatering och utveckling av biblioteket för att anpassas till moderna krav och förhållanden. Till exempel ljussättning i galleriet, avskärmningar för tyst miljö och uppfräschning av musikrummet.

För Ekbacksbadets del är behoven fortsatt utveckling av relaxavdelningen och utbyte av skåp.

Investering Bibliotek

Beskrivning 2024–2027:

Avskrivningstid: 10 år

Driftkostnad exklusive kapitalkostnad 2024: 0 tkr

Driftkostnad exklusive kapitalkostnad 2025:50 tkr

Driftkostnad exklusive kapitalkostnad 2026:50 tkr

Driftkostnad exklusive kapitalkostnad 2027:50 tkr

7 Sammanfattning till kommunfullmäktige

Nämndernas/styrelsens underlag till strategisk- och ekonomisk plan inlämnas till ekonomienheten för sammanställning inför budgetberedningen i maj. Underlagen ligger till grund för beslut om prioriteringar på kommunnivå som beslutas av kommunfullmäktige i november.

Underlaget är en analys som beskriver och värderar verksamhetens nuläge och framtid. Utifrån den preliminära ramen och analys av nuläge och framtid genomförs en ekonomisk avstämning. Förslag till effektivisering och ransonering inklusive analys av konsekvenser tas fram för att nå ekonomisk balans. Analysen ska även innehålla nämndens investeringsbehov de kommande tre åren och dess konsekvenser på driftkostnaderna.

Fritids- och kulturnämnden fullgör kommunens uppgifter inom fritids- och kulturverksamheten. Intresset för fritids- och kulturaktiviteter är stort i Arboga och utgör en viktig del av det moderna samhället. Ett rikt fritids- och kulturliv bidrar till stadens attraktivitet för boende, näringsliv, handel och besöksnäring.

Nämnden ansvarar för biblioteket, Ekbacksbadet samt verksamheter inom förening och idrott. Biblioteket är förutom folkbibliotek också skolbibliotek för grundskolan i Arboga kommun. I bibliotekets verksamhet ligger även ansvar för kommunens konstsamling och att vara rådgivande vid konstnärlig utsmyckning. Dessutom ansvarar biblioteket för medborgarkontoret. Nämnden ansvarar för registrering av lotteri enligt 6 kapitlet 9 § spellagen.

Nämnden bedriver till största delen icke lagstyrd verksamhet. Inom fritids- och kulturnämndens område är det bibliotek och lotteriregistreringen som är lagreglerad.

Den ekonomiska avstämningen i tertial 2023, baserat på utfall under årets tre första månader, visar på en ekonomi i balans.

Preliminär ram för 2024 är 19 488 t kr. Besparingar och effektiviseringar för att nämndens budget ska anpassas till preliminär ram 2024 måste till.

Behov av investeringar för 2024: 550 t kr.

Enligt Barnkonventionen ska särskild hänsyn tas till barns rättigheter. Barns rätt till delaktighet är en demokratisk rättighet och grundpelare för att kunna förverkliga alla andra rättigheter i Barnkonventionen. Delaktighet gör barnet till en likvärdig människa som tas på allvar. Fritids- och kulturnämndens verksamhet bedrivs för att på bästa sätt möjliggöra barns delaktighet och försvara barns rättigheter enligt lagen.

Utmaningar åren 2024–2026

- Återhämtning efter coronapandemin
- Oroligheter i Europa
- Rikt utbud på fritids- och kulturaktiviteter
- Personal- och kompetensförsörjning
- Teknik och utrustning
- Digitalisering